

Hälso- och sjukvårdsförvaltningen

TJÄNSTEUTLÅTANDE
2013-05-17

HSN 1305-0554

Handläggare:
Mehrnaz Aram

Hälso- och sjukvårdsnämnden
2013-06-18, p 7

Tydliga strukturer kring vård till tillståndslösa i länet

Ärendebeskrivning

I propositionen Hälso- och sjukvård till personer som vistas i Sverige utan tillstånd (prop. 2012/13:109) föreslår regeringen att landstingen ska erbjuda personer, som vistas i Sverige utan tillstånd, hälso- och sjukvård inklusive tandvård. Regleringen sker i en särskild lag om hälso- och sjukvård till vissa utlänningar som vistas i Sverige utan nödvändiga tillstånd. Lagändringen föreslås träda i kraft den 1 juli 2013.

Beslutsunderlag

Förvaltningens tjänsteutlåtande, 2013-05-17

Uppdrag angående förslaget om hälso- och sjukvård till personer som vistas i Sverige utan tillstånd, bilaga 1

Ärendets beredning

Ärendet har beretts i Programberedningen för folkhälsa och psykiatri.

Förslag till beslut

Hälso- och sjukvårdsnämnden beslutar

att ta fram tydliga riktlinjer om det nya regelverket för vård till tillståndslösa i länet

att ta fram informationsmaterial till hälso- och sjukvårdspersonal samt informera målgruppen

att omedelbart justera beslutet.

Förvaltningens motivering till förslaget

Det finns vuxna och barn som av olika anledningar vistas i landet utan tillstånd. Det kan vara personer med tidsbegränsade uppehållstillstånd som har löpt ut och stannat kvar i landet eller personer som har sökt uppehållstillstånd och fått avslag på sin ansökan eller både barn och vuxna som kommer till landet utan att någonsin söker tillstånd för att vara kvar i landet.

Förslaget i propositionen innebär att vuxna personer som vistas i landet utan tillstånd ska erbjudas samma subventionerade hälso- och sjukvård som vuxna asylsökande, det vill säga vård som inte kan anstå inklusive tandvård, mödrahälsovård, preventivmedelsrådgivning och vård vid abort. Barn som vistas i landet utan tillstånd ska erbjudas samma hälso- och sjukvård som bosatta och asylsökande barn, det vill säga subventionerad fullständig hälso- och sjukvård inklusive regelbunden tandvård. Den aktuella målgruppen ska även erbjudas en hälsoundersökning och avgiftsfri vård som sker med stöd av smittskyddslagen. Hittills har chefläkarbeslutet från 2009 med riktlinje för omhändertagande av papperslösa eller gömda personer på hälso- och sjukvårdsinrättningar i länet varit vägledande för vårdgivarna (PLE 9008).

Lagändringen innebär utökat åtagande för landstinget. Förvaltningen ser att detta är nödvändigt för att kunna ta emot målgruppen inom vården på ett organiserat sätt. Samtidigt anser förvaltningen att det är viktigt att kravet på patientsäkerhets uppfyllas. Det är också viktigt att kunna följa upp vården för denna grupp på samma sätt för övrigt hälso- och sjukvård.

Ekonomiska konsekvenser

Kostnaden förväntas öka inledningsvis under 2013 innan de statliga medlen börjar betalas ut under 2014.

Konsekvenser för patientsäkerhet

Patientsäkerheten förbättras när målgruppen tillståndslösa får tillgång till hälso- och sjukvård enligt de nya riktlinjerna.

Konsekvenser för jämställd och jämlik vård

Jämställd och jämlik vård förbättras när målgruppen tillståndslösa får tillgång till hälso- och sjukvård enligt de nya riktlinjerna.

Miljökonsekvenser

Införandet av riktlinjerna har inga konsekvenser för miljön då vården väntas kunna erbjudas inom redan befintliga strukturer.

Catarina Andersson Forsman
Hälso- och sjukvårdsdirektör

Olle Olofsson
Avdelningschef

Socialdepartementet

Socialstyrelsen
103 33 Stockholm

Uppdrag angående förslaget om hälso- och sjukvård till personer som vistas i Sverige utan tillstånd

Regeringens beslut

Regeringen ger Socialstyrelsen i uppdrag att stödja genomförandet av de förslag som föreslås i propositionen Hälso- och sjukvård till personer som vistas i Sverige utan tillstånd (prop. 2012/13:109). Uppdraget innebär dels att lämna förtydliganden angående tillämpningen av begreppet vård som inte kan anstå, dels att i nära samråd med bl.a. Smittskyddsinstitutet, Apotekens Service AB och Sveriges Kommuner och Landsting (SKL) utreda och ta fram förslag på en ändamålsenlig ordning för dokumentation och uppföljning av den hälso- och sjukvård som ska erbjudas personer som vistas i landet utan tillstånd. Det sistnämnda förslaget ska även innehålla rutiner för vårdens identifiering av den aktuella målgruppen.

Arbetet med förtydliganden angående tillämpningen av begreppet vård som inte kan anstå ska ske i samråd med de organisationer som företräder professionen och SKL.

Socialstyrelsen får för uppdragets genomförande använda 1 000 000 kronor under 2013. Kostnaderna ska belasta utgiftsområde 9 Hälsovård, sjukvård och social omsorg, anslaget 1:6 Bidrag till folkhälsa och sjukvård, anslagsposten 18 God vård och folkhälsa. Medlen utbetalas engångsvis efter rekvisition ställd till Kammarkollegiet. Rekvisitionen ska hänvisa till det diarienummer som detta beslut har. Medel som inte har utnyttjats ska återbetalas till Kammarkollegiet senast den 31 mars 2014.

En muntlig lägesrapport ska lämnas till Regeringskansliet (Socialdepartementet) senast den 1 oktober 2013. Uppdraget ska slutredovisas till Regeringskansliet (Socialdepartementet) senast den 28 februari 2014 och hänvisa till det diarienummer som detta beslut har.

Bakgrund

I propositionen Hälso- och sjukvård till personer som vistas i Sverige utan tillstånd (prop. 2012/13:109) föreslår regeringen att landstingen ska erbjuda personer som vistas i Sverige utan tillstånd hälso- och sjukvård inklusive tandvård. Regleringen sker i en särskild lag om hälso- och sjukvård till vissa utlänningar som vistas i Sverige utan nödvändiga tillstånd. Propositionen bygger på en överenskommelse mellan regeringen och Miljöpartiet de gröna.

Förslaget i propositionen innebär att vuxna personer som vistas i landet utan tillstånd ska erbjudas samma subventionerade hälso- och sjukvård som vuxna asylsökande, dvs. vård som inte kan anstå inklusive tandvård, mödrahälsovård, preventivmedelsrådgivning och vård vid abort. Barn som vistas i landet utan tillstånd ska erbjudas samma hälso- och sjukvård som bosatta och asylsökande barn, dvs. subventionerad fullständig hälso- och sjukvård inklusive regelbunden tandvård. Den aktuella målgruppen ska även erbjudas en hälsoundersökning och avgiftsfri vård som sker med stöd av smittskyddslagen.

Lagändringarna föreslås träda i kraft den 1 juli 2013.

Ärendet

Vård som inte kan anstå

Vuxna personer som vistas i Sverige utan tillstånd ska bl.a. erbjudas vård som inte kan anstå. Begreppet är avsett att vara en utvidgning av den vård som definieras som omedelbar. Vård som inte kan anstå innefattar vård och behandling av sjukdomar och skador i de fall där även en måttlig fördröjning bedöms kunna medföra allvarliga följder för patienten. Likaså innefattas följdinsatser till sådan vård och psykiatrisk vård. Vård ska kunna erbjudas i ett tidigt skede när detta kan motverka att ett mer allvarligt sjukdomstillstånd utvecklas och behov av en mer omfattande behandling uppstår. Vilken vård som inte kan anstå för en patient får avgöras i det enskilda fallet av den behandlande läkaren respektive tandläkaren. Regeringen anser dock att det finns behov av att konkretisera begreppet vård som inte kan anstå. Socialstyrelsen får därför i uppdrag att lämna förtydliganden angående tillämpningen av begreppet. Uppdraget ska ske i nära samråd med Sveriges Kommuner och Landsting (SKL) och de organisationer som företräder professionen, t.ex. Svenska läkarsällskapet och Sveriges Tandläkarförbund.

Identitet och dokumentation

Skyldigheten för landstingen att erbjuda hälso- och sjukvård till personer som vistas i landet utan tillstånd kan innebära vissa svårigheter eftersom de flesta inte har en identitet som kan fastställas genom personnummer eller identitetshandlingar. Problem kan t.ex. uppstå när vården ska föra patientjournal, vid förskrivning av läkemedel eller när apoteken expedierar läkemedel.

I dag finns det ingen ändamålsenlig ordning för att föra patientjournaler över den vård som har erbjudits dessa personer och det innebär att patientsäkerheten riskeras. Detta är inte bara till olägenhet för den berörda patienten utan även för hälso- och sjukvårdspersonalen som kan uppleva det som besvärande att inte veta säkert vem som är föremål för en sjukvårdsinsats. Socialstyrelsen bör därför utreda och ta fram ett förslag på en ändamålsenlig ordning för dokumentation och uppföljning av den vård och behandling som ska erbjudas personer som vistas i landet utan tillstånd. I uppdraget ingår det att se över hur apoteken ska kunna registrera de personer som inte kan visa upp en identitetshandling eller på annat sätt visa upp en sannolik identitet och deras inköp av läkemedel. I uppdraget ingår det dessutom att ta fram ett förslag på rutiner för hälso- och sjukvårdens identifikation av den aktuella målgruppen. Det är av central betydelse att arbetet sker i nära samråd med berörda organisationer. Det gäller särskilt Apotekens Service AB och SKL.

Uppdraget i denna del är nödvändigt för att landstingen och vårdgivarna ska kunna leva upp till de krav på patientsäkerhet som finns i svensk lagstiftning. Det är också nödvändigt för att det ska vara möjligt att följa upp och kontrollera i vilken omfattning bestämmelserna tillämpas.

På regeringens vägnar

Göran Hägglund

Sara S Johansson

Kopia till

Statsrådsberedningen
Justitiedepartementet/EMA, L7 och SIM
Finansdepartementet/Ba, KLS
Regeringskansliets förvaltningsavdelning/Ek
Socialutskottet
Apotekens Service AB
Kammarkollegiet
Migrationsverket
Smittskyddsinstitutet
Svenska läkaresällskapet
Svensk sjuksköterskeförening
Sveriges Kommuner och Landsting
Sveriges Läkarförbund
Sveriges Tandläkarförbund
Vårdförbundet